

Lus hos hund i Sverige

DAN CHRISTENSSON, VMD, laborator, GÖRAN ZAKRISON, FK, laboratorieingenjör, BIRGIT HOLM, klinikveterinär och LOTTA GUNNARSSON, laboratorieveterinär.*

För att få en uppfattning om förekomsten av löss hos svenska hundar, genomfördes en inventering under våren 1997. Resultaten visar att den blodsugande lusen *Linognathus setosus* är vanligast och att lusinfektion är ett återkommande problem hos svenska hundar. Resultaten tyder också på att innehav av flera och långhåriga hundar ökar risken för infektion.

Inledning

Löss anses förekomma relativt allmänt hos hundar i Sverige, framför allt vintertid. Två arter har påvisats mer regelbundet, nämligen pälsätare (*Trichodectes canis*) och blodsugande löss (*Linognathus setosus*). Den långbenta lusen (*Heterodoxus spiniger*) har diagnostiserats vid ett enda tillfälle under de senaste 25 åren. Löss sänds sällan till SVA för identifiering, då de ofta känns igen av djurägare eller veterinär. Någon närmare artbestämning har inte heller varit nödvändig för val av terapi. Under åren 1962–1972 insändes endast 22 prov med löss för identifiering. Samtliga var *L setosus* (7).

För att få en aktuell uppfattning om utbredning och förekomst av de olika lusarterna hos hund i Sverige genomfördes en inventering under våren 1997.

Material och metoder

Två delstudier gjordes.

I den första sändes till samtliga svenska veterinärer (enligt SVA:s adressregister) ut ett upprop där de ombads att till SVA:s avdelning för parasitologi skicka in fynd av ohyra från hund för artbestämning. Medföljande remiss innehöll förutom frågor rörande hundens ras, ålder och kön också frågor om ägaren hade fler hundar, alternativt kennel samt om hunden tidigare behandlats mot löss. Insamlingsperioden omfattade tiden april till juni 1997. Provtagande veterinärs adress (postnummer) registrerades. Kryp

och gnetter artbestämdes under lupp (5).

För det andra gjordes utdrag ur patientjournaler från hudavdelningen vid Djursjukhuset Blå Stjärnan AB, Göteborg, avseende fall där löss påvisats hos hund under tiden januari 1996–mars 1997. Löss och gnetter artbestämdes.

Resultat

Prov insändes från 114 hundar med löss, samt tre hundar med larver av fästing (*Ixodes ricinus*). Av de 114 hundarna med löss var 109 (95,6 procent) infekterade med den blodsugande lusen (*L setosus*) och fem (4,4 procent) med den pälsätande lusen (*T canis*). Inget fall av dubbelinfek-

tion påträffades. Hundarna omfattade 49 rena raser samt olika blandraser. Av 106 hundar där kön angivits var 58 hanhundar och 48 tikar. Åldersfördelningen av 102 hundar där ålder uppgetts framgår av Tabell 1. Av 94 hundar där ras angivits klassades 78 (83 procent) som långhåriga, tio (11 procent) som strävåriga och sex (6 procent) som korthåriga raser. Av de 101 fall som uppgett antal hundar hos ägaren hade 69 en hund, 24 flera hundar och åtta hade kennel. Sammanställning av svaren från dem som dessutom angav om de tidigare behandlat mot löss eller inte (97 stycken), redovisas i Tabell 2. Materialets geografiska fördelning redovisas efter postnummerindelningen enligt Tabell 3.

Vid hudavdelningen på Blå Stjärnans djursjukhus diagnostiserades 66 hundar med löss under den angivna perioden. I denna studie ingick 34 hanar och

Tabell 1. Åldersfördelning av 102 hundar med löss.

Ålder	Antal	Procent
0–3 m	6	6
4–11 m	9	9
1–3 år	44	43
4–9 år	32	31
>9 år	11	11
Totalt	102	

Figur 1. *Linognathus setosus*, hundens blodsugande lus, är 2–3 mm lång. Utveckling från ägg till adult tar ca tre veckor, och hela utvecklingen sker på värdjuret. Foto: B Holm.

Figur 2. Drygt 80 procent av de infekterade hundarna i undersökningen var långhåriga. Vanligen finner man enstaka löss och gnetter på värdjuret, men massinvasion som på bilden kan förekomma. Foto: B Holm.

Tabell 2. Tidigare behandling mot löss i relation till antal hundar hos djurägaren.

Tidigare lusbehandling	Antal hundar			summa
	en	flera	kennel	
nej	46	12	1	59
ja	22	11	5	38
summa	68	23	6	97

Tabell 3. Provtagna hundar från olika delar av landet med hänvisning till rikets indelning i postnummerområden, endast första siffran har använts.

Postnr	Region	Antal
1xx xx	Storstockholm, Mälardalen	21
2xx xx	Skåne, Västra Blekinge	14
3xx xx	Halland, Södra Småland, Östra Blekinge	15
4xx xx	Göteborg och Bohuslän, Västra Älvsborg	10
5xx xx	Västergötland, Norra Småland, Östergötland	10
6xx xx	Värmland, Örebro län	7
7xx xx	Uppland, Västmanland, Dalarna	17
8xx xx	Gävleborg, Västernorrland	13
9xx xx	Västerbotten, Norrbotten	6
ej ang.	Ej angivet	1
Totalt		114

32 var tikar av 25 olika raser inklusive blandras. I samtliga fall redovisades enbart infektion med *L setosus*.

Diskussion

Båda delstudierna visar att *L setosus* är den vanligast förekommande lusarten hos hund i Sverige. Detta överensstämmer med tidigare fynd vid SVA 1962–1972 (3) samt 1992–1996 där endast blodsugande löss insänts, 22 respektive 18 fall. Tillfrågade klinikers uppfattning är att pälsätare ses endast i undantagsfall. *L setosus* rapporteras också vara den vanligaste lusarten hos hund i Finland (5), Polen (4) och England (2) under det att *T canis* förvånande nog nämns som enda lusart i en rapport om en flerårig inventering av hundparasiter i Tjeckoslovakien (6).

L setosus förekommer över hela landet (Tabell 3). Enstaka fall av

T canis återfanns i Jämtlands, Norrbottens och Stockholms län. Tre av fem fall bland dessa var draghundsraser.

Åldersfördelningen (Tabell 1) antyder inte att blodsugande löss skulle vara vanligare i någon speciell åldersgrupp.

Figur 3. Blodsugande löss är en vanlig orsak till så kallad "hot spot" (bilden). Hos många hundar är lusinfektion ett återkommande problem. Foto: B Holm.

Löss uppges vara vanligare hos långhåriga hundar (1) och så var även fallet i denna undersökning, då 83 procent av hundarna bedömdes tillhöra långhårsraser. Enligt Svenska Kennelklubbens register över olika hundrasers förekomst i landet utgör dock långhåriga raser ca 65 procent av hundarna, varför antagandet är statistiskt osäkert.

Lusinfektion är uppenbarligen ett återkommande problem då nästan 40 procent (38 av 97) av djurägarna uppgav att de behandlat mot löss tidigare (Tabell 2). Att ha flera djur i gruppen tycktes öka risken för infektion. Av dem som hade en hund hade ca en tredjedel behandlat mot löss tidigare, i gruppen med flera hundar hade behandling gjorts hos ca hälften av de tillfrågade och i gruppen "kennlar" så ofta som hos fem av sex.

Tack

Vi tackar Novartis Sverige AB för finansiellt stöd till genomförandet av undersökningen.

Summary

Prevalence of lice found on dogs in Sweden

An investigation was performed on the prevalence of lice found on dogs in Sweden. The survey had two parts.

The first study was based on the submissions made by veterinary practitioners throughout Sweden, to the National Veterinary Institute, Uppsala. Samples were received from 117 dogs,

representing 49 breeds, during April–June 1997. Detailed history was also obtained, which included age and sex of the dog, previous treatment and the number of dogs kept by the owner. All, except 3, of these submissions were positive for lice and the overwhelming proportion (96 %) were found to be *Linognathus setosus*, with the remainder being *Trichodectes canis*. No mixed infections were observed. The submissions from the 3 dogs which were negative for lice were found to be the tick *Ixodes ricinus*.

The second study consists of 66 dogs infected with lice. The cases were diagnosed in animals presented at the dermatology service at the Blå Stjärnan small animal hospital in Gothenburg, between January 1996 and March 1997. This work only detected *L setosus*.

It is clearly apparent that the blood sucking louse, *L setosus*, is the most abundant louse found on dogs in Sweden. There was no

consistent relationship with the presence and/or abundance of lice and age or sex of dogs. Although 83 per cent of the infested dogs were represented by long-haired breeds, there is no significant correlation between hair length and susceptibility to lice, as 65 per cent of all dog registered in Sweden are long haired.

Lice infection of dogs seems to be a reoccurring problem, as 40 per cent of owners reported that they had previously treated their dogs against lice with ectoparasitocides. It also seems that density of dogs plays an important role, as five of the six kennel establishments of the first investigation, had treated their dogs previously.

Referenser

1. Boch J & Supperer R. Veterinärmedizinische Parasitologie, 3:e uppl. Berlin, Paul und Parey, 1983.
2. Jennings S. Some aspects of veterinary dermatology. Vet Rec, 1953, 809–816.
3. Persson L. Ektoparasiter hos hund och katt. Svensk VetTidn, 1973, 254–260.

4. Piotrowski F & Polomoska J. Ectoparasites of the dog (*Canis familiaris* L) in Gdansk. Wiadomosci-Parazytologiczne, 1975, 21, 3, 441–451.
5. Sarri S & Nicander S. *Linognathus setosus* and *Trichodectes canis* – the dog lice – in focus. Soumen-Eilank-laakarilehti. 1994, 100, 6, 372–378.
6. Zajicek D. Laboratory diagnosis of parasites in the Czech Republic in the period 1976–1986. IV. Dogs, cats. Veterinarstvi, 1987, 37, 12, 549–550.
7. Zlotorzycza J, Eichler W & Ludwig H W. Taxonomie und Biologie der Mallophagen und Läuse mitteleuropäischer Haus- und Nutztiere. Parasitologische Schriftenreihe, 1974, Gustav Fischer Verlag, Jena.

*Laborator Dan Christensson, Avdelning för Parasitologi, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, Box 7073, 750 07 Uppsala.

Fil kand Göran Zakrisson, Avdelning för Parasitologi, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, Box 7073, 750 07 Uppsala.

Klinikveterinär Birgit Holm, Blå Stjärnans Djursjukhus AB, Gjutjärns-gatan 4, 417 07 Göteborg.

Laboratorieveterinär Lotta Gunnarsson, Avdelning för Parasitologi, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, Box 7073, 750 07 Uppsala.

TOA-LÄTT

Marknadens lättaste kattströ!
Gör kattlådan torr och dammfri!
Ett av de billigaste kattströerna!
Passar även utmärkt till andra smådjur!
Görs av förnyelsebar råvara!
Finns att köpa i dagligvaruhandeln
och zoofackhandeln!
Rekommenderas av djursjukhusen
i Falun och Helsingborg!

Vill ni också använda Toa-Lätt
på ert djursjukhus eller djurklinik?
Ring oss så ger vi ett pris!

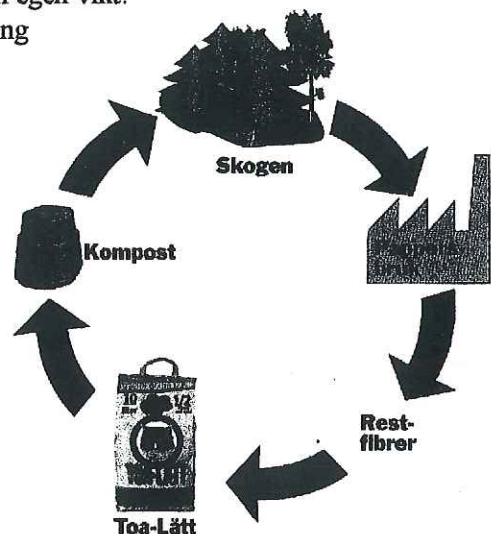
Tillverkas av
Sorption AB
tel. 0290 - 23 070

TIPS!
I Danmark används
Toa-Lätt vid uppfödning av
smågrisar.

MILJÖANPASSAD KRETSLOPPSPRODUKT

Råvaran till Toa-Lätt är en restprodukt från pappersmassatillverkning som skulle ha byggt på Sveriges sopberg om vi inte hade tagit hand om det. Denna restprodukt består av ren cellulosa och kaolin, som pelleteras och torkas tills den uppnår den torrhalt där den har sin optimala uppsugningsförmåga: dubbelt så mycket som sin egen vikt.

Efter användning kan Toa-Lätt komposteras, och därmed sluts kretsloppet.

DET RÄTTA VALET FÖR DIG SOM VÄRNAR OM NATUREN